

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ
45 Гж 555/24
12.09.2024. године
Н и ш

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, у већу састављеном од судија Миљане Стојковић, председника већа, Снежане Тодоровић и Јелене Игњатовић Пејчић, чланова већа, у правној ствари тужилаца АА и ВВ, обоје из ..., ..., које заступа Гордана Риђић-Ђурић, против тужене Републике Србије, чији је законски заступник Државно правобранилаштво, Одељење у Зајечару, ради својине и накнаде, вредност предмета спора 150.000,00 динара, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Основног суда у Зајечару 11 П 791/2022 од 25.10.2023. године, у седници већа одржаној дана 12.09.2024. године донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Основног суда у Зајечару 11 П 791/2022 од 25.10.2023. године у ставу првом, другом, усвајајућем делу става трећег и у ставу четвртом изреке пресуде и предмет у овим деловима враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Првостепеном пресудом, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужилаца па је према туженој утврђено да је тужилац АА по основу наслеђа иза смрти пок. ВВ, бив. из ..., а по праву представљања иза смрти мајке пок. ГГ, бив. из ..., и по праву представљања иза смрти оца пок. ДД, бив. из ..., носилац права својине на к.п. бр. ..., ливада 6. класе у мзв. "...” у пов. од 1,43,98 ха и к.п. бр. ..., шума 5. класе, у мзв. "...” у пов. од 2.31,09 ха, све у КО ..., а по листу непокретности број ... за КО ..., у делу од 2/3, а тужиља ББ на истој имовини као правни следбеник пок. ВВ, по праву представљања иза мајке пок. ГГ, у делу од 1/3, што је тужени дужан да призна и трпи упис права својине тужилаца на предметним непокретностима у РГЗ СКН Ставом другим изреке пресуде усвојен је тужбени захтев тужилаца, па је обавезана тужена да тужиоцима преда у државину к.п. бр. ..., ливада 6. класе, у мзв. ..., у пов. од 1.43,98 ха и к.п. бр. ... шума 5. класе у мзв. "...” у пов. од 2.31.09 ха, све у КО ..., по листу непокретности број ... за КО ... и то тужиоцу АА у делу од 2/3, а тужиљи ББ у делу од 1/3 предметних непокретности. Ставом трећим изреке пресуде, делимично је усвојен тужбени захтев тужилаца, па је тужена обавезана да тужиоцима на име правичне накнаде за бесправно одузету-фактичку експропријацију к.п. бр. ..., пашњак 4. класе, у пов. од 0.09,30 ха и шума 5. класе у пов. од 1.45,99 ха, у мзв. "...” све у КО ..., а по листу непокретности ... за КО ..., исплати укупан износ од 1.619.481,00 динара и на име вредности посечене дрвне масе са к.п. бр. ... мзв. ... КО ..., исплати износ од 1.808.100,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 25.10.2023. године до исплате и то тужиоцу АА у делу од 2/3 правичне накнаде, а тужиљи ББ у делу од 1/3 правичне накнаде, ток је тужбени захтев тужилаца за исплату још 577.725,00 динара до

тражених 2.385.825,00 динара, на име тржишне вредности парцеле к.п. бр. ... мзв. ... КО ..., са законском затезном каматом почев од 25.10.2023. године па до исплате одбијен као неоснован. Ставом четвртим изреке пресуде обавезана је тужена да тужиоцима на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 390.738,00 динара.

Против наведене пресуде тужена је благовремено изјавила жалбу из свих законских разлога, из чијих навода произлази да исту побија у ставу првом, другом, усвајајућем делу става трећег и у ставу четвртном изреке, са предлогом да другостепени суд преиначи побијану пресуду одбијањем тужбеног захтева или да исту укине и предмет врати првостепеном суду на поновно суђење.

Испитујући првостепену пресуду у побијаним деловима у смислу одредбе чл. 386 Закона о парничном поступку, Апелациони суд у Нишу је нашао:

Жалба тужене је основана.

Побијана пресуда није захваћена битним повредама одредаба парничног поступка из чл. 374 ст. 2 тач. 1, 2, 3, 5, 7 и 9 ЗПП, о којима овај суд пази по службеној дужности, али је иста захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из чл. 374 ст. 2 тач. 12 ЗПП, јер су разлози о битним чињеницама нејасни, на шта се основано указује жалбеним наводима тужене.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиоци су брат и сестра, унуци пок. ВВ, бив. Из ..., и њени правни следбеници, и то тужилац АА по праву представљања иза смрти мајке пок. ГГ и као законски наследник оца пок. ДД, у делу од 2/3, а тужиља по праву представљања иза смрти мајке пок. ГГ, у делу од 1/3. Из исказа тужилаца утврђено је да је покојна ВВ била носилац права својине на к.п. бр. ..., ливади 6. класе, у мзв. ..., у пов. 1.43,98 ха, затим парцеле к.п. бр. ..., шуме 5. класе, у мзв. ..., у пов. од 2.31,09 ха и к.п. бр. ..., пашњака 4. класе, пов. 0.09,30 ха и шуме 5. класе, пов. 1.46,99 ха у мзв. ..., све у КО За време другог светског рата, 1942. године, село Подгорац бомбардовано је и спаљено, при чему је спаљена и кућа и окућница сада пок. ВВ, заједно са свом документацијом о имовини коју је иста поседовала. Након доласка 9. бригаде у октобру 1944. године, пок. ВВ је била прогањана и од тадашњих народноослободилачких власти проглашена државним непријатељем. Тада јој је одузета наведена имовина, а никада није пронађен писани доказ на основу чега јој је имовина одузета. Из уверења РГЗ СКН Бољевац од 25.02.2018. године утврђено је да су предметне парцеле приликом првобитног премера биле уписане на ВВ, да Служба за катастар непокретности Бољевац не поседује исправе које се односе на одузету имовину бивше власнице, пок. ВВ из ..., да је 1948. године када су формирани Катастарски операт за КО ... и први поседовни листови, спорна имовина већ била уписана на добро општине ... и да су приликом излагања на јавни увид и формирања катастарског оператата 1948. године парцеле к.п. бр. ... и к.п. бр. ... уписане на добро Општине ..., док је кат. Парцела ... уписана на ЂЂ са уделом од 3/4 и ЕЕ са уделом од 1/4. Изводима из листа непокретности број ... КО ... и број ... КО ..., утврђено је да су парцеле к.п. бр. ... и к.п. бр. ... сада уписане као државна својина Републике Србије са правом коришћења ЈП "Србијашуме" Београд, док је парцела к.п. бр. ... приватна својина ЖЖ у обиму удела од 7765/15529 и ЕЕ у обиму удела од 7764/15529. Решењем Агенције за реституцију подручне јединице Ниш од 08.08.2019. године одбијен је у целости захтев овде тужиоца АА за враћање одузете имовине бившег власника пок. ВВ за предметне парцеле к.п. бр. ..., бр. ... и бр. ..., све у КО ..., а правноснажним решењем Вишег суда у Зајечару од 12.10.2017. године одбијен је захтев овде тужиоца АА за рехабилитацију пок. ВВ. Налазом и мишљењем вештака пољопривредне струке утврђено је да тржишна вредност парцеле к.п. бр. ... износи 388.225,00 динара. Налазом

и мишљењем вештака шумарске струке утврђено је да вредност дрвне запремине која се налази на парцели к.п. бр. ... КО ... износи 1.231.256,00 динара, тако да укупна вредност земљишта и дрвне масе на овој парцели износи 1.619.481,00 динара. Вредност посеченог дрвета на парцели к.п. бр. ... КО ... износи 1.808.100,00 динара, док вредност земљишта за парцелу ... КО ... износи 577.725,00 динара.

Према овако утврђеном чињеничном стању првостепени суд је закључио да су тужиоци стекли право својине на парцелама к.п. бр. ... и к.п. бр. ..., по основу наслеђа иза смрти пок. ВВ, јер су доказали да су парцеле представљале њену имовину, па је усвојио тужбени захтев за утврђење права својине на њима и то тужиоца АА са уделом од 2/3 и тужиле ББ са уделом од 1/3, обавезујући тужену да предметне парцеле преда у државину тужиоцима. Поред наведеног, суд је обавезао тужену да тужиоцима исплати правичну накнаду за бесправно одузету-фактичку експропријацију к.п. бр. ... у износу од 1.619.481,00 динара на име вредности земљишта и дрвећа на овој парцели, као и да тужиоцима исплати правичну новчану накнаду на име посеченог дрвета на парцели к.п. бр. ... у износу од 1.808.100,00 динара, одбијајући захтев тужилаца за исплату износа од 577.725,00 динара на име тржишне вредности земљишта за ову парцелу, јер је на њој већ утврђено право својине тужилаца.

Овакав закључак првостепеног суда се за сада не може прихватити, јер је чињенично стање непотпуно и неправилно утврђено, услед чега су и разлози о одлучним чињеницама нејасни, па се побијана пресуда није могла испитати ни са становишта правилне примене материјалног права.

Пре свега, првостепени суд је пропустио да поуздано и правилно утврди да ли су тужиоци правни следбеници сада пок. ВВ, која је сходно уверењу Службе за катастар непокретности од 25.02.2018. године била приликом првобитног премера катастра 1936. године уписана као власник предметних к.п. бр. ... и к.п. бр. Тужиоци су, наиме, суду доставили извод из матичне књиге рођених за пок. ВВ која је њихова правна претходница, из ког извода произилази да је иста рођена од оца ЗЗ, а не ИИ, при чему нису доставили ни доказ да се њихова правна претходница презивала ..., имајући у виду решење о наслеђивању од 25.04.1979. године којим је мајка тужилаца оглашена за наследника сада пок. ВВ, па је остало неразјашњено да ли су правни претходник тужилаца и лице које је приликом првог премера 1936. године, једно те исто лице. Суд по службеној дужности води рачуна о активној легитимацији странака, па је услед пропуштања правилног утврђења наведених чињеница, остало неразјашњено да ли су тужиоци у овој правној стври доказали да су правни следбеници сада пок. ВВ.

Поред наведеног, основано се жалбеним наводима тужене истиче да је првостепени суд у делу одлуке којим је усвојио тужбени захтев за утврђење права својине на парцелама к.п. бр. ... и к.п. бр. ..., дао нејасне разлоге у погледу постојања потпуне процесне легитимације на страни тужене.

Одредбом чл. 211 ЗПП прописано је да нужно супарничарство постоји ако по закону или због природе правног односа тужбом морају да се обухвате сва лица која су учесници материјалноправног односа, а ако она нису обухваћена тужбом као странке, суд ће да одбије тужбени захтев као неоснован.

Одредбом чл. 63 Закона о државном премеру и катастру прописано је да су подаци о непокретностима, уписани у катастар непокретности, истинити и поуздани и да нико не може сносити штетне последице због тог поуздања.

У конкретном случају на парцелама к.п. бр. ... и к.п. бр. ..., на којима тужиоци

као правни следбеници покојне ВВ траже утврђење права својине, у катастру непокретности уписани су Република Србија као носилац права државне својине и ЈП “Србијашуме” као носилац права коришћења. Право својине је стварно право које подразумева најшира овлашћења титулара овог права на ствари, односно овлашћења држања, коришћења и располагања, тако да по својој суштини задире и у коришћење ствари од стране корисника. Имајући у виду наведено, првостепени суд је пропустио да да јасне разлоге да ли се, поред овде тужене као носиоцу права својине на предметним парцелама, са тужиоцима у материјалноправном односу налази и корисник парцела ЈП “Србијашуме”, у смислу одредбе чл. 211 ЗПП. При том, нејасан је закључак првостепеног суда да ЈП “Србијашуме” као уписани корисник парцела није нужни супарничар у овој правној ствари, јер је Закон о шумама, којим се уређује газдовање шумама од стране овог предузећа донет много након одузимања предметних парцела од покојне ВВ, а с обзиром да је наведено предузеће уписани корисник у погледу чијег уписа сходно цитираном чл. 63 Закона о државном премеру и катастру важи претпоставка истинитости података. Како се оспоравање истинитости података који се односе на носиоце стварних права на непокретности врши управо усмеравањем тужбеног захтева против њих, изостали су јасни разлози првостепеног суда о томе да ли су тужбом у конкретном случају обухваћена сва потребна лица.

Поред наведеног, као власник на наведеним парцелама уписана је овде тужена Република Србија, па је имајући у виду законску претпоставку о истинитости података који су наведени у катастру, на тужиоцима био терет обарања ове претпоставке, односно доказивања да су парцеле биле у имовини пок. ВВ и да су без правног основа прешле у својину овде тужене. Из уверења Службе за кастастар непокретности од 25.02.2018. године, на које се тужиоци позивају, произлази само да су предметне парцеле биле уписане на ВВ приликом првобитног премера 1936. године, па све до 1942. године, када је на овим парцелама уписана Општина ..., али не и начин на који је до овакве промене уписа дошло. Како је током поступка приложен доказ да су тужиоци водили поступак рехабилитације пок. ВВ и да је такав захтев одбијен јер није било података да је пок. ВВ икада била државни непријатељ, нити доказа о одузимању имовине од ње од стране овде тужене по том основу, за сада се не може прихватити као правилно утврђена чињеница од стране првостепеног суда да је до промене уписа дошло јер је ова имовина одузета од пок. ВВ као државног непријатеља, будући да је првостепени суд исту утврдио само из исказа тужилаца, који су у супротности са писаним доказима, а ово тим пре што је остало неразјашњено и да ли је правни претходник тужилаца и уписани власник 1936.године једно те исто лице.

Имајући у виду за сада погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, не може се прихватити закључак првостепеног суда да су предметне парцеле представљале имовину пок. ВВ и да су тужиоци стекли право својине на њима по основу наслеђа иза њене смрти, услед чега је побијана пресуда захваћена и битном повредом одредаба парничног поступка из чл. 374 ст. 2 тач. 12 ЗПП, па је иста морала бити укинута у ставу првом изреке.

Како од основаности тужбеног захтева за утврђење права својине на парцелама к.п. бр. ... и к.п. бр. ... зависи основаност тужбеног захтева за њихову предају у државину тужиоцима, укинут је и став други изреке пресуде, којим је одлучено о овом захтеву.

Поред наведеног, одлучујући о основаности тужбеног захтева тужилаца који се односи на исплату правичне накнаде за парцеле к.п. бр. ... и к.п. бр. ..., првостепени суд је дао нејасне разлоге у погледу основа за досуђивање овакве накнаде.

У конкретном случају тужиоци потражују од тужене исплату тржишне

вредности парцеле к.п. бр. ... у мзв. "...” јер су на овој парцели 1948. године приликом формирања Катастарског операта кривицом тужене уписана трећа лица ЋЋ са уделом од 3/4 и ЕЕ са уделом од 1/4, као и исплату накнаде на име посечене дрвне масе са парцеле к.п. бр. ..., јер се ради о шуми која је припадала пок. ВВ, а на којој је у међувремену кривицом тужене посечено дрвеће.

Одредбом чл. 154 ст. 1 ЗОО прописано је да ко другоге проузрокује штету дужан је накнадити је, уколико не докаже да је штета настала без његове кривице.

Полазећи од навода тужилаца да је кривицом тужене дошло до уписа права својине трећих лица на парцели к.п. бр. ..., на њима је био терет доказивања чињенице да је такав упис био незаконит и да је до истог дошло кривицом тужене, односно да је услед незаконитог уписа престало право својине покојне ВВ, услед чега су они као њени правни следбеници претрпели штету губитком парцеле, које чињенице првостепени суд није утврдио, нити је дао јасне разлоге за усвајање тужбеног захтева по овом основу, осим паушалног и неаргументованог закључивања да тужиоцима припада тражена накнада. Тужиоци су своје наводе да је дошло до незаконитог уписа засновали на уверењу кастара непкретности из кога само произлази да је упис права својине на предметној парцели на ЋЋ и ЕЕ извршен 1948. године, па су нејасни разлози првостепеног суда у чему се огледа кривица тужене за овакав упис, тим пре што упис није извршен у корист тужене, већ у корист трећих физичких лица. Поред тога, нејасан је закључак првостепеног суда да је предметна парцела фактички експроприсана, имајући у виду да експропријација, у смислу одредбе чл. 1 Закона о експропријацији, претпоставља одузимање права својине у јавном интересу, што у конкретном није случај будући да су на предметној парцели уписана физичка лица као носиоци права приватне својине.

Поред наведеног, основано се жалбом побија и правилност утврђеног чињеничног стања и примене материјалог права у погледу потраживања накнаде штете на име посечене дрвне грађе на к.п. бр...., јер првостепени суд уопште није дао разлоге за усвајање овог дела тужбеног захтева. За досуђивање накнаде штете по овом основу, на тужиоцима је био терет доказивања чињенице да су власници наведене парцеле и да је до сече шуме дошло радњом тужене, које чињенице у конкретном случају нису утврђене. Одлука првостепеног суда у делу којим је утврђено право својине тужилаца на парцели к.п. бр. ... је укинута из напред наведених рзлога, а поред тога првостепени суд није утврдио одлучне чињенице ко је посекао наведену шуму, односно да ли је то учинила овде тужена, и уколико јесте, да ли је таква сеча била противправна, имајући у виду да је тужена РС уписана као власник предметне парцеле.

Сходно напред наведеном, имајући у виду нејасне разлоге првостепеног суда за досуђивање правичних накнада тужиоцима за парцеле к.п. бр. ... и ..., основано се жалбеним наводима тужилаца истиче да је иста у овом делу захваћена битном пворедом одредаба парничног поступка из чл. 374 ст. 2 тач. 12, због чега је морала бити укинута у усвајајућем делу става трећег изреке.

Како је укинута одлука о главној ствари, укинута је и одлука о трошковима поступка, садржана у ставу четвртом о којима ће се одлучити у коначној одлуци.

Одбијајући део става трећег изреке није побијан жалбом, па исти није био предмет испитивања пред другостепеним судом.

У поновном поступку, првостепени суд ће отклонити недостатке на које је

указано овом пресудом, тако што ће правилно и потпуно утврдити чињенично стање, на које ће правилно применити материјално право и одлучити о тужбеном захтеву, дајући довољне и јасне разлоге за своју одлуку.

Сходно наведеном, користећи се овлашћењем из чл. 391 ст. 1 и чл. 392 ЗПП, Апелациони суд у Нишу одлучио је као у изреци решења.

АПЕЛАЦИОНИ СУД У НИШУ, дана 12.09.2024. године 45 Гж 555/24.

Председник већа-судија,
Миљана Стојковић, с.р.

Тачност отправка потврђује
Управитељ судске писарнице